

hvori det udtrykkelig siges, at Bevisoptagelsen kan foregaa saaledes, at den finder Sted, hver Gang der viser sig Trang dertil, og at den altsaa kan foregaa flere Gange i den samme Proces, saa ofte der succesfiwt maatte vise sig nogen Fornødenhed dertil. Naar man ser bort fra den tydste Mechaniks store Forskjel fra vor Proces-Mekanik, kan man ikke se Andet, end at, efterat man har bortkastet den egentlige Beviskjendelse i den tydste Proces, er man gaaet over til en Bevisbestlutning, hvis virkelige Betydning omtrent er den samme som Dekret hos os, som en Kjendelse hos os, der gaar ud paa at bevilge Anstand for at føre Vidner. Dersom man nu vil følge det foreliggende Udkast og altsaa gaa tilbage til at indføre en Beviskjendelse igen, saa vil dette jo ikke være, som Regjeringens Motiver Pag. II. sige, at gaa den Vej, som Tydskerne have tilbagelagt, men saa vil det være at begive os ind paa en Vej, som Tydskerne have foreladt, fordi de fandt den ubrugelig og utidsvarende. Der er endnu et tredje Omraade, hvor jeg skal forsøge med nogle faa Ord at antyde en lignende Parallelføring. Vor Theori er som bekendt den, at Sagen ved den overordnede Ret skal paa kjendes ganste i den samme Stilling og paa Grundlag af det samme Materiale, som er forebragt for Underretten, vor Theori tillader ikke, at der finder en ny Paa kjendelse af Sagen i den overordnede Instants Sted paa et andet Grundlag, paa et Grundlag, der er forskjelligt fra det, der forelaa, da Sagen paa kjendtes i den underordnede Instants. Det er Theorien, men det er Alle bekendt, at vor Praxis er en ganste anden; Intet er almindeligere, end at man hos os fremlægger nye Oplysninger for den overordnede Ret. Der skal som bekendt en Bevilling dertil, dersom Modparten negter at give sit Samtykke dertil, men saaledes, som det erede Medlem for Viborg (Klein) oplyste i sit Foredrag igaar, negtes denne Bevilling aldrig, saa at det kun er en ren Gebyrsgang. Fremdeles kan man hos os, ihvorvel kun undtagelsesvis, og naar man kan paavise, at paatrængende Krav til Retserdighedens Fyldestgjørelse fordre det, men ellers ikke, erhverve Bevilling til saavel at fremsætte nye faktiske Indsigelser som nye Benægtelser og nye faktiske Paaastande. Vor Praxis er altsaa den modsatte af vor Theori, at, hvor Retserdighedens Krav gjøre det fornødent, kan og skal den overordnede Ret paa kjende Sagen paa Grundlag af et til dels andet og mere fuldstændigt Materiale end det, der har foreligget Underretten til Paa kjendelse. Den tidligere Regel i den tydste Proces stemmer ganste med vor Theori. Det var ikke tilladt — maaste kunde der tænkes en Undtagelse ganste enkeltvis, hvor der kunde være Tale om restitutio in integrum —, at forebringe nye Bevisligheder for den overordnede Instants, men efterhaanden har man paa det tydste Omraade nærmet sig mere og mere til den Regel, som er vor gjældende

Praxis, idet man har tilladt, hvor det er fornødent, ja, man er gaaet endnu videre, hvor Parterne ønske det, at procedere Sagen for den overordnede Instants paa et andet Grundlag end for Underretten i den Betydning, at det Grundlag, der har foreligget Underretten, dels kan fuldstændiggjøres og dels endog saa meget betydelig forandres. Og saa den oftere nævnte hannoveranske Proceslov af 18de November 1850 indførte en saadan Regel, som jeg tidligere kortelig har antydet, og denne Regel er gaaet over, jeg tror næsten fuldstændig ordret i den nyeste tydste ligeledes oftere nævnte processuelle Lov for hele Riget af 30te Januar 1877. Det hedder i Sammes § 491 med Hensyn til Proceduren for de høiere Instanter i Doversættelse: „Partiene kunne gjøre Angrebs- og Forsvarsmidler gjældende, som ikke ere blevene gjorte gjældende i første Instants, i Serdeleshed kunne de forebringe nye Kjendsgjerninger og nye Bevisligheder“. Der tilføies i § 494: „Den i første Instants afslagne rellige Indrømmelse beholder sin Virkning og saa for Appellinstansen“. Jeg skal ikke gaa ind paa i flere Tilfælde at sammenligne Bevægelsen paa det tydste Retssomraade med hvad der gjælder hos os, men jeg tror i det, jeg har anført, tilstrækkelig at have eftervist, at det forholder sig saaledes, at Grundsatninger, som vi kjende, og som vi bør skjønne paa, og som vi i langsommelige Tider have benyttet, efterhaanden ere blevene dem, som man fra tydsk Side paa væsentlige Omraader af det processuelle Gebet har adopteret efter oprindeligt at være gaaet ud fra ganste modsatte Standpunkter. Vil man nu med Hensyn til det sidste Punkt, jeg nævnte, — det glemte jeg at sige — følge Udkastet deri, at man gif til en yderligere Indskrænkning i Høiestrets Kompetence, saa vilde man jo atter komme ind paa en Vej, som man i Tydskland har passeret, man vilde komme ind paa Noget, som man der har prøvet i mange Aar, men som man der har fundet burde forkastes. Naar jeg siger, at man der har prøvet det i mange Aar, sigter jeg naturligvis ikke til Gjemmesførelsen af Bevis-Umiddelbarhedsprincipets Theori paa den Maade, Udkastet tilfigter, thi den har man, som bekendt, intetsteds prøvet. Det er disse Betragtninger, hente fra det tydste Omraade, set i Sammenligning med vore Institutioner, der end yderligere have bestyrket mig i, at den rette Vej, som vi bør gaa, for at opfylde Grundlovens § 74, er den at bygge paa og videre udvikle det hos os Bestaaende, og at vi ved i det Mindste paa sine Steder og med Hensyn til væsentlige Spørgsmaal at følge Udkastet, vilde komme ind paa Ting, som man længe har prøvet i Tydskland, men der kasteret. Det er en Selvfølge, man maatte vente; at i et saa stort Arbeide som Proceskommissionens, ved hvilket saa mange Mænd have medvirket, maatte der fremkomme forskjellige Ansuelser, og man ser jo